

Beslutsförslag § 36

Handläggare:

Alexandra Göransson och Olof Wiklund

Dnr: 241-2023

2023-10-11

Beslut om prisjustering Mälardalstaxan § 36

Styrelsen föreslår besluta

- att** prisjustera Mälardalstaxans periodbiljetter med x procent inklusive justering av periodbiljettens tak- och golvpris.
- att** prisjustera Mälardalstaxans enkelbiljetter med x procent inklusive justering av enkelbiljettens tak- och golvpris.
- att** föreslagen prisjustering för periodbiljetter och enkelbiljetter gäller från och med den xx 2024.
- att** föreslå ägarregionerna Region Stockholm, Region Sörmland, Region Uppsala, Region Västmanland, Region Örebro län samt Region Östergötland att godkänna styrelsens beslut.

Ärendet

De regionala kollektivtrafikmyndigheterna i Stockholm, Sörmland, Uppsala, Västmanland, Örebro län och Östergötland ingick år 2014 ett avtal om att tillsammans etablera en ny regional tågstrafik och nya pendlarbiljetter. I samband med detta togs Mälardalstaxan fram i form av taxestruktur, resevillkor, produktsortiment och prissättning för periodbiljetten Movingo som sedermera kom att lanseras till kund under 2017.

Inför ny affärsmodell där Mälardalstrafik, i relation till vid var tid upphandlat trafikföretag, tar ansvar för biljettintäkterna, antingen direkt via Mälardalstaxans beslutade resevillkor, produkter och priser eller indirekt via kompletterande och överordnade beslut via respektive regions länstaxa, kompletterades Mälardalstaxan med resevillkor, produkter och prissättning för enkelbiljetter som trädde i kraft under 2021.

Efter beslut under 2022 utvecklades kunderbjudandet och Movingo 5/30 lanserades som kampanj/pilot under 2023.

Över tid har erfarenhet av Mälardalstaxan förvärvats vilken tillsammans med det faktum att prissättningen av såväl periodbiljetter som enkelbiljetter legat fast sedan respektive biljettslag infördes med undantag för mindre justeringar för följsamhet mot lokala prisökningar.

Utifrån flertalet väsentliga världshändelser under de senaste åren, har vi ett konjunkturläge som påverkats av ökade produktionskostnader och leveranstider. Även Mälardalstrafik har påverkats genom höjda energipriser, ökade priser och leveranstider på fordonskomponenter och vid fordonsanskaffning, ökade räntekostnader samt avtalsmässiga indexupjusteringar.

Med anledning av de ökade kostnaderna behöver Mälardalstrafik säkerställa en stabil och balanserad ekonomi genom antingen ökad ersättning från ägarna och/eller som prisjustering av Mälardalstaxan.

Principiellt om Mälardalstaxan

Mälardalstaxan utgår från de principer som anges i Samverkansavtalets Bilaga D Principer för prissättning samt utformad för att ta hänsyn till de förutsättningar avseende återföring av intäkter som anges i Samverkansavtalets Bilaga C Finansiering.

Mälardalstaxans prissättning är skapad utifrån Samverkansavtalets krav att vara lättbegriplig och logisk samt att prisnivån i jämförbara relationer bör vara likartad. Prissystemet ska generellt utformas så att den regionala tågtrafiken kan fungera som ett sammanhållet storregionalt system; över linjer, operatörer och trafikslag. I princip gäller samma förutsättningar för övergripande resevillkor och prissättning av periodbiljett som för enkelbiljett. Enkel- och periodbiljett prissätts utifrån princip om avståndsbaserad prissättning mellan station och station. Avrundning görs uppåt/nedåt till närmsta 10 kronor för periodbiljett och avrundning uppåt för enkelbiljett till närmsta 5 kronor.

För relationer utanför centrala Stockholm har tåget en lägre konkurrenskraft gentemot bilen, där bilister slipper ta hänsyn till köer, trängselskatt och parkeringsproblem. Till följd av detta har alla biljetter som inte gäller för resor till/från Flemingsberg, Stockholm C och Sundbyberg ett avdrag.

Prisjustering

Vid simuleringar av höjda biljettpriser har hänsyn tagits till att ökade biljettpriser påverkar efterfrågan (resandet). Priskänsligheten är generellt större för sällanresenärer jämfört med pendlare, det vill säga kraftigare prishöjningar medför en negativ påverkan på resandet med framför allt enkelbiljetter. Enkelbiljettpriserna ligger dessutom redan idag på en förhållandevis hög nivå och är i grunden baserade på tidigare operatören, SJ:s, kommersiella prissättning, dock utan uppräknings sedan 2020. Priserna på periodbiljetten Movingo har sedan införandet hösten 2017 inte justerats. Sammantaget kan det därför vara motiverat att välja en högre prisjustering för periodbiljetten Movingo än för enkelbiljetter.

I simuleringarna av intäktsutvecklingen har förhållandevis låga elasticitetstal använts (det vill säga att vi utgår från relativt låg priskänslighet). Detta med anledning av hög inflation i samhället över lag, men också med tanke att det brukar dröja några månader innan prisjusteringar slår igenom fullt ut på efterfrågan (resandet). För enkelbiljetterna har en något högre priskänslighet antagits än för periodbiljetten Movingo.

Det bör beaktas att det finns många andra faktorer som kommer att påverka resandeutveckling, och därmed intäkterna, nästa år, såsom Mälartågs trafikutbud. Även SJ:s ambition att utöka trafiken mellan Stockholm och Uppsala kommer med stor sannolikhet få påverkan på resandet med Mälartåg och intäkterna, särskilt om det görs större prishöjningar för Mälartåg.

Simulering av prisjustering

Nedan tabeller visar en simulering på budgeterade intäkter 2024, med prisjustering av biljettpriserna med olika procentsatser, intäktsökningen är mindre på grund av elasticiteten. Vi räknar med en högre elasticitet för enkelbiljetter jämfört med Movingo periodbiljetter.

Simulering prisjustering enkelbiljetter

Biljettintäkter Enkel (Tkr)	Budget 2024	Region Stockholm	Region Sörmland	Region Uppsala	Region Västmanland	Region Östergötland	Region Örebro
Enkelbiljett oförändrat	568 536	219 600	203 524	63 479	33 043	43 530	5 360
Enkelbiljett prisjustering 3% (intäktsökning 3%)	585 592	226 188	209 630	65 383	34 034	44 836	5 521
Enkelbiljett prisjustering 5% (intäktsökning 5%)	596 963	230 580	213 700	66 653	34 695	45 707	5 628
Enkelbiljett prisjustering 7,5% (intäktsökning 5,5%)	599 805	231 678	214 718	66 970	34 861	45 925	5 655
Enkelbiljett prisjustering 10% (intäktsökning 6,5%)	605 491	233 874	216 753	67 605	35 191	46 360	5 708
Enkelbiljett prisjustering 15% (intäktsökning 9,5%)	622 547	240 462	222 859	69 509	36 182	47 666	5 869
Enkelbiljett prisjustering 20% (intäktsökning 12%)	636 760	245 952	227 947	71 096	37 008	48 754	6 003

Biljettintäkter Enkel förändring jmf med budget (Tkr)	Budget 2024	Region Stockholm	Region Sörmland	Region Uppsala	Region Västmanland	Region Östergötland	Region Örebro
Enkelbiljett prisjustering 3% (intäktsökning 3%)	17 056	6 588	6 106	1 904	991	1 306	161
Enkelbiljett prisjustering 5% (intäktsökning 5%)	28 427	10 980	10 176	3 174	1 652	2 177	268
Enkelbiljett prisjustering 7,5% (intäktsökning 5,5%)	31 269	12 078	11 194	3 491	1 817	2 394	295
Enkelbiljett prisjustering 10% (intäktsökning 6,5%)	36 955	14 274	13 229	4 126	2 148	2 829	348
Enkelbiljett prisjustering 15% (intäktsökning 9,5%)	54 011	20 862	19 335	6 030	3 139	4 135	509
Enkelbiljett prisjustering 20% (intäktsökning 12%)	68 224	26 352	24 423	7 617	3 965	5 224	643

Simulering prisjustering periodbiljetter Movingo

Biljettintäkter Movingo (Tkr)	Budget 2024	Region Stockholm	Region Sörmland	Region Uppsala	Region Västmanland	Region Östergötland	Region Örebro
Movingo oförändrat	388 375	172 425	61 377	96 930	33 497	15 433	8 712
Movingo prisjustering 3% (intäktsökning 3%)	400 026	177 597	63 218	99 838	34 502	15 896	8 974
Movingo prisjustering 5% (intäktsökning 5%)	407 794	181 046	64 446	101 777	35 172	16 205	9 148
Movingo prisjustering 7,5% (intäktsökning 6%)	411 677	182 770	65 060	102 746	35 507	16 359	9 235
Movingo prisjustering 10% (intäktsökning 8%)	419 445	186 219	66 287	104 685	36 177	16 668	9 409
Movingo prisjustering 15% (intäktsökning 11%)	431 096	191 391	68 128	107 593	37 182	17 131	9 671
Movingo prisjustering 20% (intäktsökning 15%)	446 631	198 288	70 583	111 470	38 522	17 748	10 019

Biljettintäkter Movingo förändring jmf med budget (Tkr)	Budget 2024	Region Stockholm	Region Sörmland	Region Uppsala	Region Västmanland	Region Östergötland	Region Örebro
Movingo prisjustering 3% (intäktsökning 3%)	11 651	5 173	1 841	2 908	1 005	463	261
Movingo prisjustering 5% (intäktsökning 5%)	19 419	8 621	3 069	4 847	1 675	772	436
Movingo prisjustering 7,5% (intäktsökning 6%)	23 302	10 345	3 683	5 816	2 010	926	523
Movingo prisjustering 10% (intäktsökning 8%)	31 070	13 794	4 910	7 754	2 680	1 235	697
Movingo prisjustering 15% (intäktsökning 11%)	42 721	18 967	6 751	10 662	3 685	1 698	958
Movingo prisjustering 20% (intäktsökning 15%)	58 256	25 864	9 207	14 540	5 025	2 315	1 307

Simulerat förslag A

Biljettintäkter (Tkr)	Budget 2024	Region Stockholm	Region Sörmland	Region Uppsala	Region Västmanland	Region Östergötland	Region Örebro
Enkelbiljett prisjustering 5 % (intäktsökning 5%)	596 963	230 580	213 700	66 653	34 695	45 707	5 628
Movingo inkl. lokal giltighet prisjustering 7,5 % (intäktsökning 6%)	411 677	182 770	65 060	102 746	35 507	16 359	9 235
Summa biljettintäkter (intäktsökning 5,4 % jämfört med budget)	1 008 640	413 350	278 760	169 399	70 202	62 066	14 863

Simulerat förslag A med prisjustering av enkelbiljetter med 5 procent (intäktsökning 28 mkr), för vilken vi bedömer i princip inte skulle ha någon elasticitetseffekt samt en prisjustering av Movingo periodbiljett med 7,5 procent med en mindre elasticitetseffekt där intäktsökningen blir 6 procent (intäktsökning 23 mkr). Totalt skulle förslaget innebära en intäktsökning om 5,4 procent vilket innebär totalt 52 miljoner kronor. Detta förslag med en 5 respektive 7,5 procents höjning bedöms balansera ett övergripande verksamhetsperspektiv då det tar hänsyn till våra mål om nöjda kunder, attraktiva tjänster och en ekonomi i balans. En större höjning riskerar att leda till en obalans och med stor sannolikhet negativ påverkan på de första två målen.

Nuvarande prissättning

Produkt	Princip för prissättning för resor centrala Stockholm	Princip för prissättning för reserelationer utanför centrala Stockholm	Golvpris	Takpris
Enkelbiljett	20 kr + 1,2 kr/km	10 kr + 1,2 kr/km	50 kr	250 kr
5/30	42,5% av 30 dagars priset	42,5% av 30 dagars priset	470 kr	1 360 kr
30-dagar	800 kr + 20 kr/km	400 kr + 20 kr/km	1 100 kr	3 200 kr
90 dagar	Pris 30 dagar x 2,9	Pris 30 dagar x 2,9	3 190 kr	9 280 kr
365 dagar	Pris 30 dagar x 10,5	Pris 30 dagar x 10,5	11 550	33 600 kr

En prisjustering föreslås hanteras genom en uppräknings av bibehållen grundavgift och kilometeravgift. Enligt formeln ((grundavgift + kilometeravgift) X uppräknings). Uppräknings påverkar även golvpris och takpris. Ett genomförande av prisjustering behöver ske i samverkan och med beaktning av regionernas prishöjningar som vanligtvis sker under januari, samt andra gjorda avvikelser hos ägarlänen.

Exempel på kundens biljettpris i några utvalda relationer

En prisjustering av enkelbiljetter innebär för några exempelresenärer följande:

Enkelbiljetter Sträcka	Nuvarande biljettpris	Prisjustering 3%*	Prisjustering 5%*	Prisjustering 7,5%*	Prisjustering 10%*	Prisjustering 15%*	Prisjustering 20 %
Stockholm-Uppsala	100 kr	105 kr	105 kr	110 kr	110 kr	115 kr	120 kr
Stockholm-Eskilstuna	160 kr	165 kr	170 kr	175 kr	180 kr	185 kr	195 kr
Stockholm - Nyköping	145 kr	150 kr	155kr	160 kr	160 kr	170 kr	175 kr
Stockholm-Norrköping	215 kr	225 kr	230 kr	235 kr	240 kr	250 kr	260 kr
Stockholm-Strängnäs	120 kr	125 kr	130 kr	130 kr	135 kr	140 kr	145 kr
Eskilstuna-Västerås	70 kr	75 kr	75 kr	80 kr	80 kr	85 kr	85 kr

* inkl. avrundning i enlighet med regelverk i Mälardalstaxan

En prisjustering av Movingo periodbiljett 30 dagar innebär för några exempelresenärer följande:

Periodbiljetter Sträcka	Nuvarande biljettpris	Prisjustering 3%*	Prisjustering 5%*	Prisjustering 7,5%*	Prisjustering 10%*	Prisjustering 15%*	Prisjustering 20 %
Alla sträckor	3 200 kr	3 300kr	3 360 kr	3 440kr	3 520kr	3 680 kr	3 840 kr
Stockholm- Uppsala	2 250 kr	2 320kr	2 360 kr	2 420kr	2 480kr	2 590 kr	2 700 kr
Stockholm - Eskilstuna	3 080 kr	3 170kr	3 230 kr	3 310kr	3 390kr	3 540 kr	3 700 kr
Stockholm- Nyköping	2 860 kr	2 950kr	3 000 kr	3 070kr	3 150kr	3 290 kr	3 430 kr
Stockholm- Västerås	2 900 kr	2 990kr	3 050kr	3 120kr	3 190kr	3 340 kr	3 480 kr
Eskilstuna- Västerås	1 360 kr	1 400kr	1 430kr	1 460kr	1 500kr	1 560 kr	1 630 kr

** inkl. avrundning i enlighet med regelverk i Mälardalstaxan*

En prisjustering enligt ovan påverkar även övriga Movingo periodbiljetter, 90-dagars, 365-dagars samt Movingo 5/30 då de utgår från priset för Movingo 30 dagar. För en resenär med Movingo 5/30 som reser i relationen Stockholm-Uppsala innebär en prisjustering enligt ovan en ökning från 960 kronor till 1 030 kronor och Stockholm-Eskilstuna från 1 310 kronor till 1 410 kronor.

Framtida prisjusteringar

Hantering av efterkommande prisjusteringar för Mälardalstaxan omhändertas i pågående arbete med översyn av styrande dokument för Mälardalstrafiks verksamhet. Inriktningen för denna hantering är att Mälardalstrafiks styrelse bemyndigas efter beslut i respektive ägarregions fullmäktige att årligen kunna justera prissättningen för Mälardalstaxan med noll till tre procent.

Med grund i ovan redogörelse samt efter dialog vid styrelsen sammanträde föreslås styrelsen besluta:

- att prisjustera Mälardalstaxans periodbiljetter med x procent inklusive justering av periodbiljettens tak- och golvpris.
- att prisjustera Mälardalstaxans enkelbiljetter med x procent inklusive justering av enkelbiljettens tak- och golvpris.
- att föreslagen prisjustering för periodbiljetter och enkelbiljetter gäller från och med den xx 2024.
- att föreslå ägarregionerna Region Stockholm, Region Sörmland, Region Uppsala, Region Västmanland, Region Örebro län samt Region Östergötland att godkänna styrelsens beslut.

Ovan under förutsättning av ägarrådets godkännande.